

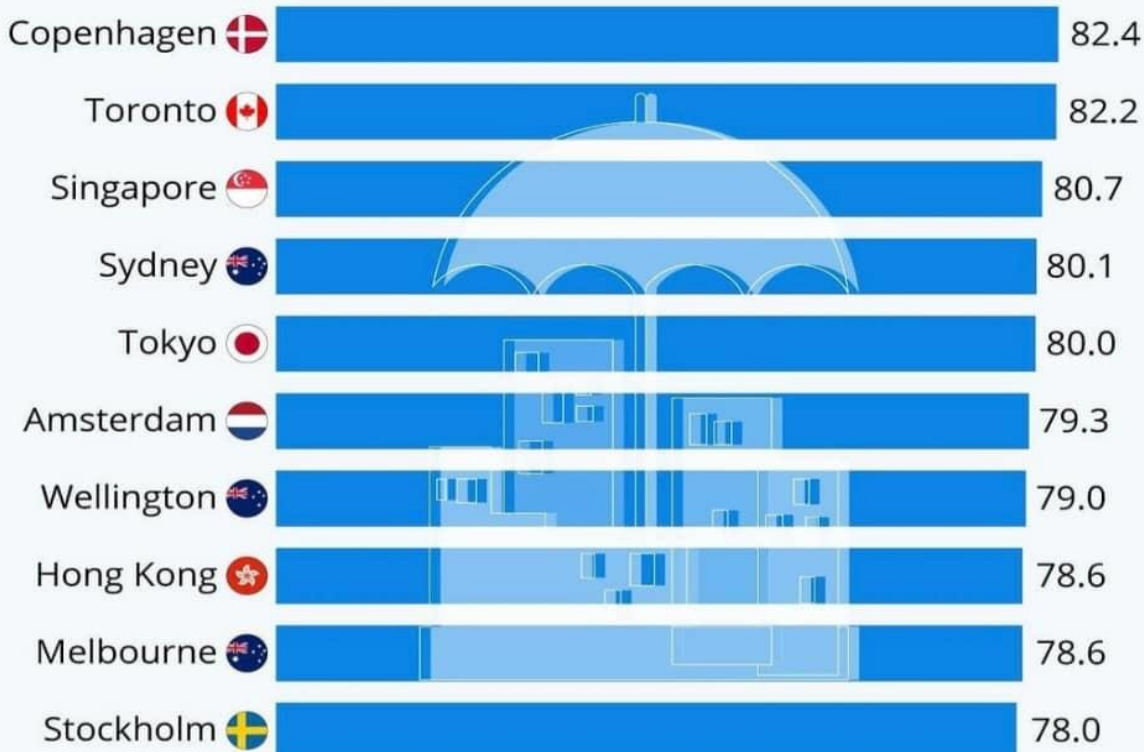

امن ترین شهرهای جهان

واحد اقتصادی مجله اکونومیست در تحقیقی، امن ترین شهرهای جهان در سال ۲۰۲۱ را بشرح زیر معرفی کرده است:

The World's Safest Cities

Highest scoring cities in the EIU Safe Cities Index 2021
(100=safest)*

* Metrics include digital, health, infrastructure, personal and environmental security.
Source: The Economist Intelligence Unit

همانطور که نمودار نشان می دهد، از میان ۱۰ شهر معرفی شده، سهم آسیا - اقیانوسیه ۶ شهر، اروپای غربی ۳ شهر و آمریکای شمالی نیز ۱ شهر است که استرالیا دو شهر را در این لیست به خود اختصاص داده است.

این ۱۰ شهر را، ۵ پایتخت، ۲ دولت شهر (سنگاپور و هنگ کنگ) و ۳ کلان شهر تشکیل داده اند. از مختصات جغرافیایی - سیاسی شهرهای منتخب که بگذریم، وجه مشترک این شهرها، قراردادن در کشورهایی است که هر یک بنوعی در گروه کشورهای توسعه یافته از نظر اقتصادی یا اجتماعی بوده و مجموعاً کشورهایی ثروتمند هستند، هم از نظر سرمایه مالی و هم سرمایه اجتماعی.

اما مفهوم کلیدی و نکته اصلی این لیست، مفهوم امن است که مطابق این تحقیق، بمعنای وجود زیرساختهای دیجیتالی، زیرساختهای سلامت جسمی و روانی، زیرساختهای فیزیکی شهری و وجود امنیت فردی و محیطی است.

بررسی اجمالی عناصر تشکیل دهنده امنیت شهری، نشان خواهد داد که چرا انتخاب شهرهای امن جهان از میان کشورهای توسعه یافته یا ثروتمند صورت گرفته است؛ در واقع منظور اینست که وجود این عناصر ایمنی بخش در جوامع است که موجب ایجاد، نگهداری و گسترش ثروت شده و مدیریت درست و کارآمد، ثروت را به مصرف ایجاد و استقرار زیرساخت ها و امکانات رسانیده و موجب رهاسازی افکار و اذهان از تامین معاش و تغییر جهت بسمت خلاقیت و تولید اندیشه و تعالی فکر و فرهنگ و محیط شده و مجدداً به توسعه و تعمیق عناصر ایمنی بخش منجر می شود. این دور ارزش افزا، راز توسعه سریع جوامع شهری و ملی است.

الف) تحلیل خود را با شناسایی عناصر سلامت جسمی و روانی و بررسی سه شاخص توسعه انسانی، امید به زندگی و تولید ناخالص داخلی سرانه در کشورهای متبوع این شهرها آغاز می کنیم:

۱- شاخص توسعه انسانی (HDI)، از شاخص های اساسی سازمان ملل متحد و اکثر نهادهای پژوهشی بین المللی در مقایسه توسعه و رفاه جمعیت کشورهاست که از عناصری مانند برخورداری

از زندگی طولانی و سالم، دسترسی به دانش و آگاهی محیطی (معرفت) و سطح زندگی مناسب با برخورداری متوازن از اشتغال و فراغت - با حداکثر نمره ۱ - تشکیل می شود.

نمره کشورهای حاضر در لیست در شاخص فوق و رتبه جهانی آنها بشرح زیر است:

- دانمارک با نمره ۰/۹۳ و رتبه ۱۱ جهانی
- کانادا با نمره ۰/۹۲۲ و رتبه ۱۳ جهانی
- سنگاپور با نمره ۰/۹۳۵ و رتبه ۹ جهانی
- استرالیا با نمره ۰/۹۳۸ و رتبه ۶ جهانی
- ژاپن با نمره ۰/۹۱۵ و رتبه ۱۹ جهانی
- هلند با نمره ۰/۹۳۳ و رتبه ۱۰ جهانی
- نیوزیلند با نمره ۰/۹۲۱ و رتبه ۱۴ جهانی
- هنگ کنگ با نمره ۰/۹۳۹ و رتبه ۵ جهانی
- سوئد با نمره ۰/۹۳۷ و رتبه ۸ جهانی

مشاهده میشود که رتبه جهانی ۴ کشور زیر ۱۰ و رتبه ۶ دیگر نیز زیر ۲۰ است که نشانگر سطح بالا و مطلوب توسعه انسانی در این کشورها و نتیجتاً در شهرهای منتخب است.

۲- امید به زندگی، نیز از شاخص های تاثیرگذار در بررسی وضعیت سلامت اجتماعی است که از ترکیب سلامت و امنیت روانی و محیط اجتماعی سالم و تندرستی ناشی از سلامت رفتار زیستی و امنیت خاطر از دسترسی به مراقبت های بهداشتی و بهزیستی و درمانی، بدست می آید و نشانگر میزان امید افراد یک جامعه به توان ادامه زیست در فضایی امن و کم ابهام است.

نمره کشورهای مورد بررسی در این شاخص و رتبه جهانی آنها بشرح زیر است:

- دانمارک با ۸۱/۴ سال و رتبه ۳۲ جهانی
- کانادا با ۸۲/۹۶ سال و رتبه ۱۶ جهانی
- سنگاپور با ۸۴/۰۷ سال و رتبه ۵ جهانی
- استرالیا با ۸۳/۹۴ سال و رتبه ۸ جهانی

- ژاپن با نمره ۸۵/۰۳ سال و رتبه ۲ جهانی
- هلند با نمره ۸۲/۷۸ سال و رتبه ۲۱ جهانی
- نیوزیلند با نمره ۸۲/۸۰ سال و رتبه ۱۹ جهانی
- هنگ کنگ با نمره ۸۵/۳۰ سال و رتبه ۱ جهانی
- سوئد با نمره ۸۳/۳۳ سال و رتبه ۱۳ جهانی

و باز مشاهده می شود که ۴ کشور با رتبه جهانی زیر ۱۰ در این لیست قرار دارند.

۳- تولید ناخالص داخلی سرانه (GDP)، شاخصی اقتصادی است که میزان رفاه مالی عموم مردم را برای دسترسی به مصرف امکانات نشان می دهد. این شاخص که در دهه ۱۹۷۰ در اوج بررسی ها و استنادات قرار داشت، امروزه به شاخصی تبعی تبدیل شده است چرا که صرف اتکا به این شاخص نشانگر ثروتمندی واقعی مردم نیست بعنوان مثال کشوری کوچک و کم جمعیت با منابع طبیعی فراوان میتواند در بالای چنین لیستی قرار بگیرد در حالی که کشوری توسعه نیافته با مردمی فقیر یا کم امکانات باشد یا مردمی صرفاً مصرف کننده و نه مولد ثروت اجتماعی؛ بنابراین این شاخص باید در کنار شاخصهای دیگری، مانند شاخصهای پیش گفته در سطور بالا و همراه با شناخت زیربنایهای اجتماعی و اقتصادی کشورهای مورد بررسی قرار گیرد تا نتیجه ای روشن و قابل اتکا بدست بدهد.

GDP سرانه کشورهای منتخب و رتبه جهانی آنها بشرح زیر است:

- دانمارک با ۵۸۹۳۲ دلار و رتبه ۱۰ جهانی
- کانادا با ۴۸۷۲۰ دلار و رتبه ۲۴ جهانی
- سنگاپور با ۹۷۰۵۷ دلار و رتبه ۱ جهانی
- استرالیا با ۵۱۶۸۰ دلار و رتبه ۲۰ جهانی
- ژاپن با ۴۲۲۴۸ دلار و رتبه ۳۰ جهانی
- هلند با ۵۷۵۴۴ دلار و رتبه ۱۳ جهانی
- نیوزیلند با ۴۲۰۱۸ دلار و رتبه ۳۱ جهانی
- هنگ کنگ با ۵۹۵۲۰ دلار و رتبه ۹ جهانی
- سوئد با ۵۴۱۴۶ دلار و رتبه ۱۸ جهانی

بررسی و ترکیب سه شاخص فوق نشان از درآمد بالای ملی، توزیع مناسب ثروت و توسعه انسانی مطلوب این کشورها و نمود آنها در زیست شهری در این کشورهاست، حال با توجه به فضای اقتصادی اجتماعی دنیای امروز یعنی اقتصاد دانش و اطلاعات و لزوم تجهیز شهروندان به آگاهی و اطلاعات و تسریع در دستیابی و مصرف آن به جهت حفظ وضعیت مطلوب موجود و ارتقاء زندگی شهروندی بر اساس مدیریت زمان، بررسی یکی از اساسی ترین زیرساختهای ملی ضرورت می یابد؛ زیرساختی که زندگی صنعتی، اقتصادی، مصرفی، اجتماعی و فرهنگی شهروندان یک کشور را تحت تاثیر مستقیم خود قرار میدهد.

ب) شاخص توسعه دولت الکترونیک (EGDI) که نشانگر وجود امکانات، تجهیزات و بسترهای مناسب فنی برای بهره برداری عموم شهروندان از خدمات مخابراتی نسل جدید و اینترنت در انجام امور شخصی، تجاری، اداری و آموزشی و حتی سیاسی است که با کمک به مدیریت زمان در دستیابی مردم به صحیح ترین و سریعترین اطلاعات، خدمات و تصمیمات، نقش اساسی ایفا می کند.

این شاخص از شاخص های مهم سازمان ملل متحد و نهادهای علمی و پژوهشی بین المللی است که با نمره حداکثر ۱، کشورهای جهان را رتبه بندی می نماید.

نمرات کشورهای منتخب در شاخص فوق و رتبه جهانی آنها بشرح زیر است:

- دانمارک با نمره ۰/۹۷۵۸ و رتبه ۱ جهانی
- کانادا با نمره ۰/۸۴۲۰ و رتبه ۲۸ جهانی
- سنگاپور با نمره ۰/۹۱۵۰ و رتبه ۱۱ جهانی
- استرالیا با نمره ۰/۹۴۳۲ و رتبه ۵ جهانی
- ژاپن با نمره ۰/۸۹۸۹ و رتبه ۱۴ جهانی
- هلند با نمره ۰/۹۲۲۸ و رتبه ۱۰ جهانی
- نیوزیلند با نمره ۰/۹۳۳۹ و رتبه ۸ جهانی
- سوئد با نمره ۰/۹۳۶۵ و رتبه ۶ جهانی

• نمره هنگ کنگ برای سال ۲۰۲۲ مستقلاً محاسبه نگردیده است.

مشاهده می شود که ۴ کشور این لیست، رتبه جهانی زیر ۱۰ دارند.

پ) عامل مورد بررسی بعدی، امنیت فردی و محیطی است که عنصری بنیادی در زیست شهری است. مقوله امنیت فردی به معنی اطمینان از تامین روحی و جانی، در اماکن عمومی و خصوصی شهر در ساعات مختلف شبانه روز است. بدیهی است که یک جامعه ناسالم و فقیر یا جامعه ای با شکاف های طبقاتی بالا، جامعه ای در حال سقوط است که اولین دغدغه مردم فرودست، دستیابی به غذا و سرپناه به هر قیمتی، و اولین دغدغه مردم طبقه در حال محو متوسط، حفظ مال و جان از دست یغماگران است و طبقه در اقلیت متمکن و توانمند از لحاظ مالی نیز اولین و تنها دغدغه اش جدا ساختن دنیای زیست فیزیکی خود است. در این جوامع انگیزه، نشاط، سلامت روحی و سلامت جسمی در خطر اضمحلال قرار میگیرد و سقوط را تشدید میکند و تشدید سرعت سقوط، تعداد افرادی را که حس میکنند چیزی برای از دست دادن ندارند افزایش میدهد، این حس، خشونت را به مرحله بالاتری سوق میدهد به این معنا که سرقت فقط به معنای سیرکردن شکم نیست بلکه برای تلخ کردن زندگی و مصرف به کام دیگران است و هرچه آن "دیگران" دارا تر بنظر بیایند خشونت انتظاری بیشتر و حتی محو و قتل است، و به این ترتیب است که آمارهای قتل و جنایات شهری در طبقات گوناگون شغلی، قومی و سنی افزایش یافته و توزیع جغرافیایی وسیعی نیز پیدا میکنند. پس ناگفته پیداست که صفت شهر امن به شهری داده میشود که از چنین فضایی دور است. شهرهای منتخب و کشورهای متبوع آنها، طبق بررسی های صفحات قبل در رده کشورهای با درآمد بالا و سلامت روانی بالا بودند بنابراین انتظار داریم، اساسی ترین شاخص امنیت، یعنی نرخ قتل در آنها پایین باشد که آمار زیر این فرضیه را تایید میکند.

نرخ قتل در هر ۱۰۰ هزار نفر و رتبه جهانی کشورهای منتخب بشرح زیر است:

- دانمارک با نرخ ۱/۰۱ و رتبه ۱۵۷ جهانی
- کانادا با نرخ ۱/۷۶ و رتبه ۱۲۸ جهانی
- سنگاپور با نرخ ۰/۱۶ و رتبه ۱۹۲ جهانی
- استرالیا با نرخ ۰/۸۹ و رتبه ۱۶۲ جهانی
- ژاپن با نرخ ۰/۲۶ و رتبه ۱۹۱ جهانی

- هلند با نرخ ۰/۵۹ و رتبه ۱۷۵ جهانی
- نیوزیلند با نرخ ۰/۷۴ و رتبه ۱۶۸ جهانی
- هنگ کنگ با نرخ ۰/۶۵ و رتبه ۱۷۱ جهانی
- سوئد با نرخ ۱/۰۸ و رتبه ۱۵۶ جهانی

غیر از کانادا - که دارای نمره قابل قبولی است - باقی کشورهای این لیست در یک چهارم پایینی رده بندی کشورهای جهان از نظر قتل و جنایت قرار دارند که وجهه بالایی از امنیت فردی را ارائه میکند.

ترکیب کلی این آمارها و بروزرسانی سالانه آنها توسط نهادهای گوناگون، موجب بررسی کیفیت عمومی زندگی در کشورهای جهان گردیده و این پرسش را بوجود آورده است که نظر کلی مردم یک کشور نسبت به زندگی و مفهوم آن چیست و در پرتو این مفاهیم، شادی و غم بعنوان موتور محرکه یا مانع پیشرفت در جوامع چگونه تعریف میشود؟ آیا در یک جامعه انگیزه ای مبنی بر جمع اندیشی و اتحاد برای رفع موانع و بهبود نفع جمعی وجود دارد؟ اگر وجود دارد، چه عواملی این انگیزه ها را شکل میدهند؟ و یا پرسشهای عکس.... در نتیجه این بحث ها، از سال ۲۰۱۲ شاخصی تحت عنوان شادترین کشورها و یا غمگین ترین کشورها بر اساس شش شاخص زیر تعریف و بکار گرفته شد:

- میزان حمایت اجتماعی موجود
- امنیت اجتماعی
- آزادی درانتخاب های فردی و اجتماعی
- وجود روحیه و رفتار بخشش و سخاوت در جامعه
- میزان عواطف اجتماعی موجود
- میزان فساد دولتی

روشن است که میزان شاد بودن مردم یک جامعه با عناصر پنجگانه اول رابطه مستقیم و با عنصر ششم رابطه عکس دارد.

بر این اساس رتبه کشورهای منتخب در لیست شادترین کشورهای دنیا بشرح زیر است:

- دانمارک رتبه ۲ جهانی
- کانادا رتبه ۱۴ جهانی
- سنگاپور رتبه ۲۶ جهانی
- استرالیا رتبه ۱۱ جهانی
- ژاپن رتبه ۴۰ جهانی
- هلند رتبه ۵ جهانی
- نیوزیلند رتبه ۹ جهانی
- هنگ کنگ رتبه ۶۶ جهانی
- سوئد رتبه ۷ جهانی

مشاهده می شود که ۴ کشور این لیست رتبه زیر ۱۰ دارند و غیر از هنگ کنگ - که بدلائیل معلومی که ظاهراً با تسلط چین بی ارتباط نیست - همه کشورهای این لیست در یک چهارم بالای رده بندی کشورهای جهان قرار دارند.

اما، آیا این آمارها و تحلیل ها به این معناست که در این کشورها و شهرها، هیچ معضلی وجود ندارد و اصولاً شهروندان این جوامع با معنای غم و افسردگی آشنا نیستند؟! طبیعی است که چنین تصویری بسیار خام اندیشانه و سطحی است.

نگاهی به نرخ خودکشی در هر ۱۰۰ هزار نفر و رتبه جهانی کشورهای منتخب، این موضوع را روشن میکند:

- دانمارک با نرخ ۱۰/۷ و رتبه ۵۶ جهانی
- کانادا با نرخ ۱۱/۸ و رتبه ۴۷ جهانی
- سنگاپور با نرخ ۱۱/۲ و رتبه ۵۲ جهانی
- استرالیا با نرخ ۱۲/۵ و رتبه ۴۰ جهانی
- ژاپن با نرخ ۱۵/۳ و رتبه ۲۶ جهانی
- هلند با نرخ ۱۱/۸ و رتبه ۴۶ جهانی
- نیوزیلند با نرخ ۱۱ و رتبه ۵۳ جهانی

- سوئد با نرخ ۱۴/۷ و رتبه ۳۰ جهانی

• نمره هنگ کنگ برای سال ۲۰۲۲ مستقلاً محاسبه نگردیده است.

بروشنی مشاهده می شود که تمام کشورهای منتخب در یک چهارم بالای لیست رده بندی جهانی قراردارند. در تحلیل این موضوع در کشورهای فوق و سایر جوامع صنعتی و توسعه یافته جهان که مبتلا به این معضل هستند، نظرهای گوناگونی ابراز شده اند که دو نظریه پرطرفدار حاکی از این هستند که:

۱- زندگی صنعتی تحت شرایط الزامات اقتصاد آزاد و نبود امنیت شغلی و سرعت بالای زندگی در جوامع صنعتی و بروز آنچه که روانشناسان، آن را بیماری زندگی صنعتی مینامند باعث بروز افسردگی میشود و این افسردگی در تنهایی ناشی از طرز زندگی ماشینی در جوامع پیشرفته به مرور تشدید شده و به فروپاشی روانی افراد می انجامد.

۲- رفاه زدگی مردم در چنین جوامعی و سطح بالای دسترسی به خدمات و محصولات، توان فکری، تحلیلی و طاقت مردم این جوامع در مواجهه با مشکلات را تحلیل برده و موجب گسیختگی روانی و گرایش به دوری از جمع و تنهایی شده و راه پایانی در مرگ زودرس و خودخواسته متجلی میشود. البته اینکه نظرات فوق و سایر نظراتی که از نحله های فکری گوناگون از چپ رادیکال تا راست محافظه کار بیان میشوند چه میزان دارای حقیقت بوده و برچه مبانی فکری و آماری تکیه دارند، موضوع این نوشتار نیست و حوصله دیگر و بحثی دیگر می طلبد ولی تا آنجا که به این سطور ارتباط دارد، عناصر مورد بررسی در رفاه و امنیت اجتماعی این کشورها و شهرها واقعیت دارند و توسعه روزافزون ثروت اجتماعی و گرایش مردم جهان برای زیستن در این شهرها یا ساختن شهرهایی بر اساس چنین الگوهایی، این نظریه را تقویت میکنند که امنیت اجتماعی موجب رشد و رفاه میشود و مدیریت درست رشد موجب افزایش و نهادینه شدن امنیت؛ و امنیت خود، بستری است برای تولد اندیشه و روشن بینی و روشنگری و تعالی انسانی و این شهرها در این راه قدم برمیدارند. در تحلیل کلی، جوامع بشری ترکیبی هستند از انسانها و ایده ها و رفتارها، چه خوب و چه بد و اصولاً بودن این دو در کنار یکدیگر است که موجب تشخیص و تفکیک خوب از بد میشود و همانگونه که داشتن

یک جامعه شاد بمعنای نداشتن غم و مشکل نیست، وجود موانع و مشکلات نیز بن بست‌ی بی بازگشت برای افراد یک جامعه و غرق شدن در دریای غم و فلاکت و جنایت نیست؛ موضوع اراده انسانی است، اراده ای برای ساختن و زیستن در جمع و تعریف زندگی به شیوه ای بهتر و کارآمدتر . . .

این مقاله، بجای ریز شدن در زیرساختها و روبناهای شهری در شهرهای منتخب این نوشته، نگاهی کلی داشت به این موضوع که این چنین شهرهای امنی چگونه ایجاد میگردند؟ یا بعبارت دیگر چه عواملی موجب میشوند که یک شهر در سطح بالایی از امنیت، در جهان نمایان گردد؟

در نگاهی کلان نگر نیز میتوان این پرسش را بشیوه ای بنیادین تر پرسید: چه کشورهایی، با کدام خصوصیات توان ایجاد و اداره امن ترین شهرهای جهان را دارند یا در آینده خواهند داشت؟

محمدرضا صدقیانی فر

استراتژیست

۱۴۰۱/۳/۱